

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Vita, Et Gestis S. Francisci Xaverii È Societate Iesv
Indiarvm Apostoli Libri Qvatvor**

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1666

60. Ardens martyrij desider. Xauerij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10854

vt eorum prospectu horreret. Amanguceij, Meaci, & in vna ex Mauri insulis appetitus est lapidatione; bis vulneribus in ora Trauancoris; cæsus alibi fustibus; ictus alias sagittis; bis in Iaponia furente populo ad supplicium raptus; ab Saracenis & Badagis in tractu Piscariæ ad necem quæsitus, quibus tot hostium apertis, cæcisque odiis, impar neophytorum custodia, cum locorum commutatione, parentis optimi vitæ consuleret, ignem barbari subdebant ædibus quibus suspicabantur illum se abdere. At qui salutem innumerabilium hominum ex eius vita incolumi aptarat, manifestis illam seruabat miraculis, ipseque Christi sapientissimo præcepto obsequens, declinabat insectantium rabiem vel fuga, vel nocturno in arbores ascensu, vel antris rupium, & rudera latebris, cum ardens interea cupiditate martyrij, sæpe in Æthiopiam adire tentauerit, quod eius etiam Apostolici Nuncij facultas pertinebat.

Estque ite hæc, vt paucis notata, sic raro laudata, inter Sancti huius virtutes incomparabilis; fundendi pro Christo sanguinis incensa desideria, sic inhibuisse, ne præscriptas vnquã fortitudini Christianæ ab ipso lineas transfilerent, dum, vt loquitur Martyr Cyprianus, *nos confiteri magis voluit quam profiteri*. quamobrem Deo minime abnuente, mortem inter ignotos populos, & barbariam ethnicam si forte incidere venabatur; præsentem exhibat, non mortis, quam ardebat metu, sed mortis Deo minimè placituræ, incautum Saul'em recogitans grandi suo edoctum malo, meliorem esse Obedientiam victimis, non modo alieni, sed proprii sanguinis, si quis Deo illum iniusto libauerit. Quam mentem, dicere liceat, haud satis desiderij compotem, visus nunc etiam B. Apostolos in cælo retinere: paucis retro amicus Marcello Mastrillo peregrini cultu spectandum se præbuit, velut ne nunc quidem peregrinandi satur, sed morte interceptos seminandi Euangelij labores optans protendere; formulam dictauit flagitandi à Deo Martyrij, ore proprio latine his verbis expressam. *Oro suppliciter vt gratiam fundendi pro te sanguinem. quam Indiarum Apostolus Franciscus Xauerius, post tot exantlatos labores consequi non inuenit, mihi licet indignissimo largiatur.* Putarunt autem viri sapientes Xauerio datum vt Martyrij optionem substitueret sibi suo loco, Mastrillum carissimum; haberetque hoc Martyrij negati solatium, vt illud per amicissimum obiret, quod per se obire non obtinisset; vnde ab illo de repente, restituta Mastrillo desperati remedij valetudo; & ex Europa in Iaponiam iter per assidua miracula, miliariorum octodecim millibus toto Oceano deductum, vbi superioris ignaros consilij, firma tenebat expectatio gerendarum illic ab eorum maximarum; eò tamen vix pedem intulerat, cum Martyrio est affectus, vt quem ad hoc vnum eò duxisset Xauerius. Verum si ex vera B. Cypriani sententia, *qui se tormentis, & morti sub oculis Dei obtulit, passus est quicquid pati voluit; non enim ipse tormentis, sed tormenta ipsi defuerunt;* prorsus Xauerio virtutis haudquam meritum defuit quæ Martyrem efficit. Narrabat frater Ioannes Fernandus, eius in Iaponia Socius, & interceptus, ab eo Regem Amanguccianum, ethnicum, & vita omni fœdum,

60

Ardens martyrij desider. Xauerij.

Ep. vii.

1. Reg. 15.

Ep. 37.

R r 3

ab

ab eo tam acriter consueuille reprehendi, vt inhotesceret ipse, tam a-
peras reprehensiones barbaro redditurus: quem suum metum cum ex oris
pallore, ac tremore totius corporis, nimis certò argumentaretur Xaue-
rius, seuerè indixit, ne quid eorum quæ ipse dixisset, omitteretur à
Fernandio, aut molliretur verbo leniori: ego, inquit Fernandus, pare-
bam iubenti, sed barbari ferrum instare ceruicibus perpetuo credebam,
mihi quidem fateor timendum sed P. Francisco exoptatissimum. Præ-
ter hæc non modo apud Indos, sed alia quoque extra Indiam regna, &
remotissimas Insulas, testatum fecere summo Pontifici Rotæ Ro. Patres
*peragrasse illum varia infidelium loca, non minus vt pro Christi fide sanguinem
funderet, quam vt fidei lucem genibus inferret; & conantibus à quærendæ
mortis consilio auertere, pari humilitate, ac robore satisfaciebat; indi-
gnum se asserens tam excellentis doni, inuidebatque Societatis homini-
bus, ad conuertendum Maurum profecturis, optimam illam sortem, quòd
eas insulas Mauri nomen speraret mutaturas & appellandas quandoque
Martyrum Insulas, sic mortem martyrij studio quæsitâ, Euangelij præce-
pto declinatam, ab hostium gladiis, venænis, lapidatione, telis aut ignibus
nunquam adeptus est; & toties corona martyrij, nunquam merito caruit;
cuius tamen hic meriti finibus haudquaquam comprehendo pericula
maris & fluminis; & ferarû in syluis, & alias ingruentis illi assidue inter-
ritus figuras, vt nec illud Apostoli *quotidie morior*, quod etiam sibi volun-
tariis augebat pœnis, ex quo eius vitam doctor grauissimus Martinus
Nauarrus, non dubitauit Martyrium dicere: postremo nec illa de æstu
caritatis animi deliquia & cruciamenta, de quibus ad amicum, [mihî vi-
ta, inquit, horrore est, & optem vehementer, potius emori, quam tot
malorum otiosus spectator viuere, quæ aduersus Deum perpetrantur,
nec posse illa efficacibus remedijs sanare.]*

61

Caritas Xau.
æga egenos.

Amori erga Deum, germanus est in proximum amor, qui vt est bono-
rum quæ animæ & corpori confert duplex conditio, ita bifariam se pro-
dit; quantus vtrobique Xauerius fuerit videamus. Et corporibus qui-
dem ægrotorum exhibenda ministeria peculiare suas vocabat delicias:
certe quam ad ea ferebat alacritas, & strenuitas qua se totum iis dabat
argumento erant nihil esse illi incundius. Hac ille refici curatione cor-
poris voluit, post molestissimam è Lusitania in Mozambicum nauigatio-
nem, è vaui exscendit in nosocomium, ægrotis militibus qui ad multa
centena illic miserè iacebant, tam sollicitam adhibuit operam, vt qui ex
iis fuere superstites, eorû vita illius potissimum accepta ferretur caritati.
Ad hæc alias item quoties è mari, Bazainum, Goam, Coulanum, Cocinum,
Malacam reuertisset, vt terram attigerat, dilata nostrorum reuidentio-
rum voluptate, adibat illico ad ægrotos in nosocomijs, suoque aspectu
& alloquio solabatur; pergebat inde ad salutandos Patres Franciscanos,
(quos solos in Indijs cum eò venit repererat) post vero ad Patres S. Do-
minici, cum illuc è Lusitania appulissent, singulorum manum flexo genu
deosculabatur, fraterno affectu, & reuerentia famulari. Demum hinc
ad